I ara prova d'oblidar-me

Vides inesperades surten al pas dels vianants sota el viaducte del tren Foto: EL PUNT AVUI.

A tocar de la Girona fotogènica i monumental, aquesta cosa absurdament sòrdida: un viaducte que travessa la ciutat de cap a cap, obrint al seu pas una gruta subterrània d'una lletjor indefinible. És aquí al dessota, a l'extrem que delimita amb el pont de Sant Feliu i els aparcaments turístics de la Copa, que han trobat acolliment la dotzena de retrats que formen aquest àlbum d'esplendorosa humanitat que hi ha desplegat el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) a partir d'una selecció del fons dels estudis fotogràfics Unal i Lux, actius a la ciutat des de mitjan segle XIX. Són imatges ampliades pel fotògraf Josep M. Oliveras i impreses sobre lona que d'alguna manera habiten el buit i que, a partir de la tardor, formaran part d'un projecte més ampli de divulgació de la col·lecció del CRDI Els nostres ancestres.

Vides minúscules és, a tots els efectes, una provocació. En aquesta terra de ningú que no té sinó la virtut de l'ombra i que a penes freqüenten els vagabunds, els xofers d'autocar i els vianants que el travessen amb pressa i un vague temor a ser assaltats, hi ha florit un arbre genealògic que, no essent específicament de ningú, concerneix tothom amb una crida irresistible. Hi ha la temptació d'inferir-ne una espècie de registre tipològic (l'avi, la tieta, la parenta beata, l'ovella negra, el pillet, el beneit), però això seria com rebaixar-ne l'entitat, arrabassar-los allò que fa de cada vida una singularitat i una excepció.

“Rescatar aquestes cares, aquestes vides, és polir un esquerdill de vidre per recuperar el gran cristall del món”, observa amb una finesa exemplar l'escriptor Lluís Muntada, que ha tingut cura de la tria dels retrats i dels textos breus que els acompanyen, en els quals s'opera una espècie de big bang: obrir dins l'esfera tancada del rostre la possibilitat de l'infinit. Perquè, tal com fa notar el mateix Muntada, no hi ha cap vida que amb propietat puguem qualificar de minúscula ni cap que sigui vertaderament anònima, sinó que més aviat són “ombres gegantines, existències providencials i còsmiques des de la seva menudesa“.

Per això en tota existència hi ha un no sé què de desafiament, amb el seu irrevocable “heus-me aquí, i ara prova d'oblidar-me”. Vinguts d'anys llum, fantasmes ja de si mateixos, malgrat tot, aquí els tenim, amb el seu somriure glaçat, l'anell al dit, la satisfeta insolència d'una dent d'or, el gec esfilagarsat, l'olor de sagristia o de colònia barata. Alguns preserven encara un lleu borrissol de calfred a la nuca o un rastre de llum amb què el fotògraf, astutament, il·lumina la fe del monjo amb un bany d'ironia. En la presentació, Muntada, amb gran humilitat, es remet al portentós Pierre Michon, que a les seves Vides minúscules intuïa que “l'escriptura (la veu dels morts) és allà on el món no hi és”, però en la punyent sagacitat amb què fa parlar els retrats hi ha també molt de l'Alfred Polgar que llegia la vergonya a les crostes dels murs de la Viena imperial, i el to, entre pietós i forassenyat, recorda John Lee Masters i, en determinades fulguracions –que déu em perdoni– fins i tot el supera. Com es pot condensar, si no, el vertigen de tota una vida en una prosa tan concisa com la que acompanya el retrat d'un noi estràbic?: “El meu ull dret busca la confluència amb l'altre. El primer que va veure el mar va ser l'esquerre, però el dret va retenir-me'l amb la mateixa passió amb què es reté un llegat reflectit a les aigües cristal·lines d'un estany bessó.” Cada un d'aquests dotze retrats ha esdevingut tan familiar, que podríem invitar-los al nostre propi àlbum, i no sabríem mai si la nena buscant el contacte de la mare érem nosaltres o si en l'arrogància del vailet honorem a perpetuïtat aquella època en què també havíem posseït “l'únic temps de la fera: l'instant”.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 20-08-2016 Pàgina 20

Font del document: http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/997163-i-ara-prova-doblidar-me.html